

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2017

Längelmäveden Kesäpäivä Rönillä

ORIVEDEN KAUPUNKI
Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS 2017

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA 31.5.2017 ASTI

Pj. ja siht.	Markku Kallio	varajäsen	Elo Lepo
Vpj.	Juha Haikka	"	Paula Montonen
Jäsenet	Kirsti Kontio-Ollila	"	Tapio Lahti
	Anne Lappalainen	"	Paula Nurminen
	Veikko Laamanen 31.12.2016 asti		Kai Linkopuu
	Kai Linkopuu 1.1.2017 alkaen		Ulla Korolainen

TARKASTUSLAUTAKUNTA 1.6.2017 - 31.5.2021

Pj. ja siht.	Markku Kallio	varajäsen	Markku Hietanen
Vpj.	Juha Haikka	"	Ilpo Kolari
Jäsenet	Ulla Korolainen	"	Maria Rantanen
	Jenni Saxholm	"	30.11. asti Anne Lappalainen
			1.12.2017 alkaen Usko Jokinen
	Kalle Uotila	"	Kirsti Kontio-Ollila

Tilintarkastus kilpailutettiin vuosille 2017 - 2021 yhteistyössä Kuntien Hankintapalvelut Oy:n kanssa.

Tilintarkastusyhteisönä on toiminut KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana Mari Säynätjoki. Tilintarkastusta ja avustavaa tilintarkastusta ovat tehneet lisäksi Mikki Paulamäki ja Anne Kettunen. Vuoden 2016 tilinpäätöstarkastuksen teki BDO:n Riku Stengård.

Tarkastuslautakunnan teknisenä assistenttina on toiminut Pirjo Luukko.

Kokoukset

Tarkastuslautakunta piti seitsemäntoista kokousta (vanha lautakunta 10, uusi lautakunta 7). Lautakunta keskittyi valtuuston asettamien kaupungin toiminnallisten tavoitteiden seurantaan ja taloudellisen tilanteen arvioimiseen.

Koulutustilaisuudet

Kaksi lautakunnan jäsentä osallistui 29.8. tarkastuslautakuntien koulutuspäivään, jonka järjesti FCG Tampereella.

Puheenjohtaja osallistui sidonnaisuuksia käsittelevään koulutukseen Tampereen kaupunkiseudun tarkastuslautakuntien puheenjohtajien kokouksen yhteydessä.

Talousarvio

Tarkastustoimen talousarvio vuodelle 2017 oli 40 000 euroa.

Tilintarkastusyhteisön laskutus jaksottui siten, että toteutunut käyttö oli 33 181 euroa eli noin 83 % budjetista. Toteutumasta kohdistui noin 39 % palkkoihin ja palkkioihin, noin 41 % tilintarkastukseen ja noin 20 % muihin menoihin.

2. TARKASTUS- JA ARVIOINTITOIMINTA

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Lautakunnan tehtävänä on myös arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä strategian toteutumista.

Uudessa kuntalaissa tarkastuslautakunnalle osoitettiin tehtäväksi vastuuvollisten luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusrekisterin kokoaminen. Lainsäädännön mukaan sidonnaisuusilmoitukset on vietävä tiedoksi valtuustolle kerran vuodessa. Ilmoitukset käsiteltiin valtuustossa marraskuussa 2017. Julkisten tietojen ajantasaisuudesta vastaa kukin ilmoitusvelvollinen itse.

Tarkastuslautakunta toimii yhteistyössä tilintarkastajien kanssa. Kaupungin ja konsernin taloutta koskevan arvioinnin perustana on käytetty muun muassa talousarviota, tilinpäätöstä, hallintokuntien toimintakertomuksia, pöytäkirjoja, sopimuksia ja muita asiakirjoja.

Lautakunta on soveltuvin osin huomionnut myös kaupunkilaisilta ja palvelujen käyttäjiltä saadut palautteet.

Arviointinsa tueksi lautakunta on keskustellut kaupungin viran- ja toimenhaltijoiden kanssa eri hallintoyksiköiden toiminnoista. Lautakunta myös tutustui Eräpyhän virkistysalueeseen sekä Hirsilän, Karpinlahden, Rovastinkankaan ja Kultavuoren koulujen kiinteistöihin ja toimintoihin.

Arviointitoiminnassa on huomioitu lautakunnan kunkin jäsenen esteellisyydet ja jäävydet.

3. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1. TEKNINEN JA YMPÄRISTÖPALVELUKESKUS

Vuoden 2017 aikana Oriveden kaupungissa oli käynnissä lukuisia kaavoitushankkeita. Valmisteilla olevan rantaosayleiskaavan lisäksi käynnistettiin koko Oriveden kaupungin alueen kattava strateginen yleiskaavasunnitelma.

Kaavoitustyön ajantasaisuus ja tulevan kaupunkikehityksen ennakoiminen ovat keskeisiä toimenpiteitä. Siten voidaan varmistaa, ettei kaavoitus ole esteenä kaupungin suotuisalle kehittämiselle.

Orivedellä on lukuisia virkistyskäytössä olevia alueita (leikkikentät, uimarannat, ladut, ulkoilureitit jne.), jotka vaativat jatkuvaa kunnossapitoa. Niiden viihtyisyyttä voidaan lisätä mm. eri yhteisöjen ja alueiden käyttäjien yhteistyöllä.

Kiinteistöjen huolto- ja kunnossapitopalvelut on hoitanut Tilapalvelu -tulosityksikkö. Palvelun tuottajien ja käyttäjien käsitykset palvelujen toimivuudesta ja kustannuksista eivät ole aina olleet aivan yhteneväiset. Käyttäjäsopimuksia tehtäessä on syytä käydä yhdessä läpi, että sopimusten kattavuus ja hinnoitteluperusteet tulkitaan samalla tavalla sekä palvelutuotannossa että eri käyttäjäryhmissä.

Oriveden viemäriverkosto on joiltakin osin rakennettu 1960-luvulla. Verkostoa on asemakaava-alueilla laajennettu vuosien aikana merkittävästi. Vesi- ja viemäriverkostojen häiriötön toiminta on yksi asukkaiden olennaisista viihtyvyystekijöistä.

Liikenneväylien ympärivuotinen kunnossapito ei saadun palautteen perusteella ole aina täyttänyt tienkäyttäjien toiveita.

Ympäristöpalvelujen tukitoimena on paikkatieto- ja mittaustulosityksikkö. Erilaisten palvelutoimintojen merkitys on lisääntynyt ja kasvaa edelleen. Ohjelmistojen yhteensovittamista tulee kehittää ja hallintokuntien yhteistyötä tiivistää.

3.2. KASVATUS- JA OPETUSPALVELUKESKUS JA ELÄMÄNLAATUPALVELUT

Toimiva päivähoitojärjestelmä on paikkakunnalle muuttoa suunnittelevalle lapsiperheelle olennainen asia. Orivedellä varhaiskasvatuksen tarpeeseen on pystytty oikea-aikaisesti vastaamaan. Tilastojen ja käyttömäärien perusteella vapaiden päivähoitopaikkojen määrä on vähentynyt. Etenkin lisääntyneeseen vuoropäivähoidon tarpeeseen on kyettävä vastaamaan.

Eräjärven päiväkodin siirtoa koulun yhteyteen suunniteltiin toteutettavaksi. Päivähoidon ja koulun yhteistyö mahdollistaa tehokkaamman varhaiskasvatuksen ja tuo säästöjä henkilöstökustannuksissa. Yhteistyön mahdollisuuksia kaupungin eri toimialoilla pitää tutkia ennakkoluulottomasti.

Perusopetuksessa tehtiin päätös johtamisjärjestelmän uudistuksesta, jossa hallinnollisia tehtäviä koulujen kesken yhdistettiin. Uuden järjestelmän vaikutuksia on seurattava ja tehtävä tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä.

Syksyllä lukiossa aloitettiin uutena opintosuuntana lentopallolinja. Ainakin alkuvaiheessa opiskelijoita on riittänyt ja linjan vakiinnuttaminen onkin yksi Oriveden koulutoimen vetovoimatekijöistä.

Nuorisotoiminnassa tulee panostaa nuorten omaehtoiseen toimintaan. Tästä hyvänä esimerkkinä ORWfest-tapahtuma, joka järjestettiin pitkälti nuorten ideoimana ja toteuttamana.

Varahenkilöiden vähäisyys on vaikeuttanut mm. erilaisten liikuntaryhmien toimintaa. Sovituista aikatauluista poikkeaminen aiheuttaa käyttäjille vaivannäköä ja saattaa vähentää palvelujen käyttöä.

Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlatapahtumia järjestettiin runsaasti paikallisin voimin kansalaisopiston vetovastuulla. Yleisötilaisuuksista ja niiden järjestelyistä saatu palaute oli positiivista.

3.3. HYVINVOINTI- JA TERVEYSPALVELUT

Nuorten mielenterveysongelmat ovat viime aikoina lisääntyneet myös Orivedellä. Valtakunnallisen 176 kunnalle tehdyn mielenterveystutkimuksen mukaan nuorten syrjäytyminen on Orivedellä keskimääräistä suurempaa. Etenkin toimeentulotukea saavia nuoria on hälyttävän runsaasti (HS syrjäytymisvertailu, Sotkanet-tietokanta). Tässäkin yhteydessä ennaltaehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Lastensuojelun sijaishuollon ja nuorisopsykiatrisen palveluissa on nähtävissä merkittävä palvelutarpeen kasvu. Lisäresursoinnista huolimatta kehitys ei ole ollut suunnitellun mukaista.

Terveys- ja sosiaalipalvelut hankitaan ostopalveluna Tampereen kaupungilta. Asiakaspalautteen mukaan terveysaseman lääkäripalveluiden ja hammashoidon saatavuustilanne on jo vuosia ollut ongelmallinen.

Kotihoidossa asiakkaiden häiriökäyttäytyminen on lisääntynyt, mikä vaikuttaa työturvallisuuteen. Moniongelmaisuus aiheuttaa myös tuntuja kustannuksia.

4. TALOUDELLISEN TILANTEEN ARVIOIMINEN

Valtuustokauden ensimmäinen vuosi oli 1,451 Me ylijäämäinen. Tilanteessa, jossa valtionosuudet pienenevät yli 5 % ja verotulot 0,4 %, on tulos kunnallistalouden kannalta hyvä. Toimintamenot onnistuttiin pitämään lähes edellisvuoden tasolla huolimatta sosiaali- ja terveysmenojen 1,3 Me vuotuisesta kasvusta.

Toimintakate oli 53,138 Me. Verotulot olivat noin 33,8 Me ja valtionosuudet noin 23,8 Me. Vuosikate laski reilulla miljoonalla eurolla ja oli 4,734 Me. Laskennallista ylijäämää kaupungin taseessa oli vuoden lopussa 7,65 Me. (6,2 Me 2016)

Vuodesta 2010 jatkunut lainakannan voimakas kasvu pysähtyi ja vanhoja lainoja voitiin lyhentää noin 4,2 Me. Vuoden tulos antaa liikkumavaraa tuleviin investointihankkeisiin. Vuoden lopussa kaupungin lainakanta oli 25,2 Me (2715 euroa / asukas).

Kaupungin omavaraisuusaste oli 49,0 %, joka on huomattavasti valtakunnan keskiarvotasoa alempi.

4.1. RAHOITUS

Maksuvalmius koheni ja kassan riittävyys vuoden lopulla oli 36 päivää (v. 2016: 17 päivää). Kassavaroja oli vuoden lopussa noin 6,7 Me.

4.2. INVESTOINNIT

Vuoden suurin yksittäinen meno oli 1,0 miljoonan euron sijoitus tytäryhtiö Oriveden Kotikoivu Oy:n vapaaseen omaan pääomaan. Sijoituksella varmennettiin yhtiön toiminta kireässä taloustilanteessa.

Investointien kokonaismäärä oli noin 2,2 Me, josta merkittävin osa käytettiin suunnitelmien mukaisesti erilaisiin korjaus- ja remontointihankkeisiin. Etenkin vesi- ja viemäriinjaston saneerauksia olisi pyrittävä kiirehtimään, koska toimintahäiriöiden määrä on arvioitua korkeampi. Kunnallistekniikan ja katujen peruskorjausvelan lyhentämiseksi tehdyt suunnitelmat tulee ajantasaistaa säännöllisesti.

Kehitysvammaisten asumispalveluyksikön rakentaminen aloitettiin yhteistyössä Artun Palveluasunnot Oy:n kanssa. Palvelun tuottaa Tampere-Orivesi yhteistoiminta-alue.

5. KUNTAKONSERNI

Konsernitaseen loppusumma oli 74,3 Me, lainakanta 33,5 Me ja omavaraisuusaste 38,3 %.

Konsernin osaksi perustettiin Kiinteistö Oy Oriveden Aholankulma, joka rakennutti teollisuustilan kaupungin yritysalueelle. Yhtiön tarkoituksena on varmistaa työpaikkojen säilymistä ja vahvistaa yritysten toimintaedellytyksiä.

Vuoden 2017 talousarviossa oli konserniyhtiöille asetettu ainoastaan taloudellisia tavoitteita. Jatkossa on tärkeää, että numeerisen arvioinnin lisäksi kullekin yhtiölle asetetaan myös toiminnallisia tavoitteita ja mittareita. Muuttuva toimintaympäristö edellyttää ennakoivaa päätöksentekoa ja selkeää toimintasuunnitelmaa myös kaupungin konserniyhtiöissä.

6. KUNTASTRATEGIA

Kaupunkistrategia uudistettiin valtuustokauden alussa. Painopisteenä ovat asukkaiden hyvinvoinnin lisääminen sekä kaupungin vetovoiman ja toimintatapojen uudistaminen.

Strategian seurantaan on asetettu mittaristo, joka kootaan tarkasteltavaksi vähintään kerran vuodessa.

Strategian toteutuminen edellyttää kunnallistalouden vakaata, myönteistä kehitystä.

7. MUUT HAVAINNOT

Talousarvion toteutuma on vuosittain vaihdellut merkittävästi.

Jos talousarvion taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet havaitaan jo tilikauden aikana epäsuhteisiksi, asianomaisen toimielimen on valmisteltava talousarvion muutosesitys.

Talouden ajantasainen seuranta on perusedellytys niin viranhaltijoiden valmistelutyöhön kuin luottamushenkilöiden päätösten tueksi.

Oriveden asukasluku oli vuoden päättyessä 9285. Vuoden aikana henkilövähennys oli 27 lievistä muuttovoitosta huolimatta. Myös väestörakenteessa on tapahtunut viimeisten vuosien aikana merkittävä muutos. Alle kouluikäisten lasten ja työikäisten määrä on vähentynyt ja yli 65-vuotiaiden määrä on selkeästi kasvanut. Huoltosuhteen muuttumiseen on tulevaisuudessa suunnitelmassa varauduttava.

Eri hallintokuntien välistä yhteistyötä pitää lisätä. Voimavarojen ja työpanosten suuntaamisella on mahdollista saada toimintaan tehokkuutta ja taloudellisuutta.

Oriveden Opiston toimintojen siirtymisestä pois paikkakunnalta on tehty päätös. Kaupungin on kaavoituksella mahdollistettava alueen monipuolinen käyttö. Toiminnan uudelleenjärjestelyissä on kaupungin oltava mukana soveltuvin osin.

Pitkäaikaistyöttömyys on edelleen korkealla tasolla, mutta vuoden 2017 aikana on tapahtunut myönteistä kehitystä. Onnistuneella kuntouttavalla työtoiminnalla on ollut merkittävä osuus nykyiseen tilanteeseen.

Tarkastuslautakunnan arviointityö perustuu asetettuihin tavoitteisiin ja mittareihin. Monen hallintokunnan osalta tavoitteiden puutteellinen asettaminen on vaikeuttanut lautakunnan työskentelyä. Talousarvioita laadittaessa on syytä tarkentaa ja yhdenmukaistaa eri hallintokuntien käytäntöjä.

Kaupungissa toteutettiin henkilöstön työhyvinvointikysely vuonna 2017. Eri hallinnonalojen tuloksissa voidaan havaita isoja eroja. Joiltakin osin tuloksia tarkasteltaessa on nähtävissä selkeästi kehittämistarpeita.

Orivedellä 16.5.2018

Markku Kallio
puheenjohtaja

Jenni Saxholm
jäsen

Kalle Uotila
jäsen

Ulla Korolainen
jäsen

